

MEMÒRIA DEMOCRÀTICA

Identificats més de 700 brigadistes internacionals del front de l'Ebre i els llocs on haurien desaparegut

La direcció general de Memòria ha iniciat el programa Alvah Bessie amb dos estudis i ja en té en marxa un tercer

Gandesa ACN

La Generalitat ha identificat 722 brigadistes internacionals desapareguts durant la Guerra Civil Espanyola a Catalunya. A través de dos estudis encarregats per la direcció general de Memòria, s'han recollit dades de 212 brigadistes d'Alemanya, Àustria i els Països Baixos, per una banda, i de combatents d'altres orígens i soldats espanyols, de l'altra. La majoria va lluitar amb les Brigades Internacionals al front de l'Ebre, la batalla decisiva de la qual es compliren 85 anys este estiu. Les recerques han detallat també els llocs on podrien haver desaparegut moltes d'estes persones. S'emmarquen en el programa Alvah Bessie, dedicat a identificar els brigadistes desapareguts a Catalunya i buscar i localitzar familiars vius.

Estos dos estudis suposen "un gran avenç documental" per poder "resoldre el buit d'informació" que hi ha sobre els brigadistes internacionals que van lluitar a Catalunya. Tot i el nombre elevat d'estes persones que figura associat a algunes de les fosses localitzades al país, en molts casos no hi ha cap registre per poder establir el lloc on van desaparèixer. Amb el programa Alvah Bessie, també es pretén arribar a les famílies dels desapareguts, ja que la majoria no tenen coneixement de la recerca que duu a terme la Generalitat, ni dels instruments disponibles per localitzar-les i identificar-ne les restes,

Imatge d'arxiu del Memorial Camposines, a la Fatarella.

com són el Cens de persones desaparegudes, el Pla de fosses o el Banc d'ADN.

CENTENARS DE SOLDATS ESTRANGERS Dels 722 soldats identificats, la majoria formen part de les Brigades Internacionals, un cos militar creat per iniciativa del Komintern (Internacional Comunista) per organitzar l'allistament de voluntaris a l'estranger i de canalitzar-ho en una estructura única. La meitat dels identificats van venir de fora del país (357). N'hi ha 212 procedents d'Alemanya, Àustria i els Països Baixos i en la majoria d'estos casos, s'ha pogut situar l'escenari on probablement van desaparèixer. "Alxò és

molt important", remarca el director general de Memòria Democràtica, Alfons Aragoneses. "L'objectiu era sempre determinar el lloc de desaparició dels brigadistes, la qual cosa ens aporta dades generals, però sobretot una informació molt valuosa que pot permetre contactar amb les famílies i intervenir fosses de la zona", afegix.

DOS PRIMERS ESTUDIS Els dos estudis fets són *Relació de voluntaris internacionals antifeixistes morts i desapareguts a Catalunya. Alemanya, Àustria i els Països Baixos* i *La Brigada Thälmann al front de l'Ebre*. El primer estudi és "un punt de partida per buscar i localitzar els

familiars" i també per anar ampliant noves dades. De les 212 persones identificades en esta recerca, 102 són d'origen alemany, 70 d'origen austríac i 40 d'origen neerlandès. Entre els noms destaquen dos dones, una de les quals va morir fora de Catalunya, però que va ser inhumada en territori català. La relació de brigadistes s'ampliarà pròximament amb noves nacionalitats, per afegir els desapareguts procedents dels Estats Units, del Canadà, del Regne Unit i d'Irlanda.

LA BRIGADA THÄLMANN El segon estudi, *La Brigada Thälmann al front de l'Ebre*, se centra en les persones desaparegudes en este batalló, que va participar en la Batalla de l'Ebre entre març i setembre de 1938. S'ha pogut documentar la desaparició de brigadistes alemanys, austríacs, neerlandesos, escandinaus i d'altres nacionalitats, així com els combatents espanyols adscrits a esta brigada. D'alguns noms no se'n tenia coneixement. També ha servit per tenir "informació detallada" dels moviments i acotar possibles ubicacions d'esta brigada al front de l'Ebre, que va tenir 660 persones associades mortes o desaparegudes en el combat o per causa de ferides rebudes. D'estes, com a mínim, 295 són d'origen estranger.

INICI DEL PROGRAMA ALVAH BESSIE Justícia mantindrà estes recerques en el futur per recollir noves

dades i nous matisos. De fet, ja es treballa en un estudi equivalent sobre una altra de les brigades internacionals al front de l'Ebre. "Alxò ens permet que el Cens de persones desaparegudes salte les fronteres i continuarem treballant i ampliant la base de dades", recorda Aragoneses.

El programa Alvah Bessie es va presentar a l'abril de l'any passat, amb la voluntat de fer una crida internacional als familiars dels desapareguts durant la Guerra Civil. El programa no limita la investigació als membres de les Brigades Internacionals, sinó que abasta totes aquelles persones d'origen estranger que van prendre part en la guerra en el bàndol antifeixista com a soldats o com a personal sanitari i es van allistar en unitats com les Milícies Antifeixistes -els primers mesos del conflicte-, les Brigades Internacionals o bé en altres unitats de l'exèrcit republicà.

S'estima que, al llarg de la Guerra Civil Espanyola, entre 35.000 i 40.000 persones d'origen estranger es van unir a la lluita republicana, sobretot a Catalunya i la Batalla de l'Ebre, on es calcula que al voltant de dos mil voluntaris internacionals del bàndol republicà van desaparèixer. La xifra pot reduir-se o créixer segons els resultats d'estes recerques els pròxims anys. "Es reforça el dret a la veritat amb dades molt importants per la historiografia", apunta el director general de Memòria Democràtica. ■